

บทที่ 4

บทบาทคณะกรรมการความมั่นคงสหประชาชาติในการแก้ไข

วิกฤติการณ์ อิรัก-คูเวต โดยการใช้อำนาจบังคับ

องค์การสหประชาชาติได้ใช้ความพยายามในการแก้ไขวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวตโดยสันติวิธี และโดยวิธีการบีบบังคับ ซึ่งไม่ถึงกับเป็นการใช้อำนาจ ตามลำดับดังกล่าวแล้วในบทที่ 2 และบทที่ 3 แต่ไม่สามารถทำให้อิรักถอนทหารออกจากคูเวต และยุติวิกฤติการณ์ดังกล่าวได้ ดังนั้นในวันที่ 29 พฤศจิกายน 1990 คณะมนตรีความมั่นคงจึงได้มีข้อมติที่ 678 อนุมัติตามข้อเสนอของสหรัฐอเมริกา ให้บรรดารัฐสมาชิกร่วมกันดำเนินมาตรการทั้งหมดเท่าที่จำเป็น ซึ่งรวมทั้งการใช้อำนาจทางทหาร บังคับให้อิรักถอนทหารออกจากคูเวต โดยให้โอกาสอิรักในการที่จะปฏิบัติตามข้อมติ คณะมนตรีความมั่นคงต่าง ๆ เกี่ยวกับวิกฤติการณ์นี้ จนถึงวันที่ 15 มกราคม 1991 หากพ้นกำหนดดังกล่าวแล้ว อิรักยังไม่ปฏิบัติตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงดังกล่าวแล้ว คณะมนตรีความมั่นคงอนุมัติให้รัฐสมาชิกใช้มาตรการทุกวิถีทางที่จำเป็น รวมทั้งการปฏิบัติการทางทหารต่ออิรักได้ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกนับจากกรณีสงครามเกาหลี¹ ที่คณะมนตรีความมั่นคงมีข้อมติให้ใช้อำนาจเพื่อยุติการกระทำที่ละเมิดต่อสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ

ในบทนี้จะศึกษาถึงบทบาทคณะกรรมการความมั่นคงสหประชาชาติ ในการแก้ไขวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต โดยการใช้อำนาจบังคับ โดยแยกศึกษาใน 2 หัวข้อด้วยกัน คือ

1. การจัดตั้งกองกำลังเพื่อแก้ไขวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต

¹ SC. Res. 82 (25 June 1950); 83 (27 June 1950)

2. ประสิทธิภาพของการปฏิบัติการทางทหารในการรักษาสันติภาพ

ในวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต

แต่ก่อนที่จะทำการศึกษาในหัวข้อดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องมีความเข้าใจในหลักการว่าด้วยการใช้กำลัง (Use of Force) ของสหประชาชาติเสียก่อน ทั้งนี้ เพราะว่ ในปัจจุบันการใช้กำลังนั้นเป็นการขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกฎบัตรสหประชาชาตินั้น ำให้บรรดารัฐสมาชิกใช้มาตรการโดยสันติวิธีในการระงับข้อพิพาทต่าง ๆ โดยหลีกเลี่ยงการใช้กำลังในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับกันว่าในทางปฏิบัติแล้วกฎหมายระหว่างประเทศในปัจจุบันไม่อาจที่จะยับยั้งการใช้กำลังได้โดยเด็ดขาด เป็นแต่เพียงมุ่งหมายที่จะควบคุมการใช้กำลังระหว่างรัฐเท่านั้น² ดังนั้นแม้กฎหมายระหว่างประเทศจะห้ามการใช้กำลังก็ตาม แต่กฎหมายระหว่างประเทศก็ยังคงยอมรับการยกเว้นให้มีการใช้กำลังระหว่างรัฐได้ในบางกรณีซึ่งกฎบัตรสหประชาชาติได้ยินยอมให้มีการใช้กำลังได้ใน 3 กรณีด้วยกัน คือ³

ก) ในการใช้กำลังเพื่อการป้องกันตนเอง (Self-Defence)

ไม่ว่าจะโดยรัฐที่ถูกโจมตีเพียงลำพังหรือโดยมาตรการร่วมกันโดยบรรดารัฐที่มีพันธกรณีกับรัฐที่ถูกโจมตีก็ตาม ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 51 กฎบัตรสหประชาชาติ

ข) การใช้กำลังร่วมกันภายใต้การดำเนินการของสหประชาชาติ

ค) การใช้กำลังภายใต้อำนาจอธิปไตยขององค์กรผู้มีส่วนอำนาจตามกฎหมาย

สหประชาชาติ

² Rebecca M.M. Wallace, International Law, (London: Sweet & Maxwell, 1986), p. 217.

³ Ibid, p. 221.

ก) การใช้กำลังตามหลักการป้องกันตนเอง (Self-Defence)

หลักการป้องกันตนเอง (Self-Defence) นี้ เป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับตามหลักจารีตประเพณีทางกฎหมายระหว่างประเทศมานานแล้ว และต่อมาก็ได้บัญญัติรับรองไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติในมาตรา 51 ด้วย

"ไม่มีข้อความใดในกฎบัตรฉบับปัจจุบัน อันจักรอนสิทธิประจำตัวในการป้องกันตนเองโดยลำพัง หรือโดยร่วมกัน หากการโจมตีโดยกำลังอาวุธ บังเกิดแก่สมาชิกของสหประชาชาติจนกว่าคณะมนตรีความมั่นคงจะได้ดำเนินการที่จำเป็นเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ มาตรการที่สมาชิกได้ดำเนินการไปในการใช้สิทธิป้องกันตนเองนี้จักต้องรายงานให้คณะมนตรีความมั่นคงทราบโดยทันทีและจักไม่กระทบกระเทือนต่ออำนาจและความรับผิดชอบของคณะมนตรีความมั่นคงภายใต้กฎบัตรฉบับปัจจุบันแต่ทางหนึ่งทางใด....."

จะเห็นได้ว่าในตอนต้นของบทบัญญัติมาตรา 51 นี้ เป็นการยกเว้นหลักการห้ามใช้กำลังตามมาตรา 2 ข้อ 4 กฎบัตรสหประชาชาติโดยยินยอมให้รัฐสมาชิกใช้กำลัง เพื่อป้องกันตนเองได้เมื่อถูกโจมตีโดยกำลังอาวุธ ซึ่งการใช้กำลังป้องกันตนเองนี้ เป็นสิทธิมิใช่หน้าที่ โดยสิทธินี้จะเกิดขึ้นทันทีเมื่อมีการโจมตีด้วยกำลังอาวุธเกิดขึ้นอันเป็นเงื่อนไขทางพฤตินัย (de facto)⁴

⁴ Yoram Dinstein, War, Aggression and Self-Defence, Cambridge : Grotius Publications Limited, 1988, p.168.

และโดยที่การโจมตีโดยใช้กำลังอาวุธ (Armed attack) นั้นเป็นลักษณะหนึ่งของการกระทำอันเป็นการรุกราน (Aggression) ซึ่งเป็นที่ยอมรับตามข้อมติว่าด้วยการกระทำอันเป็นการรุกรานของสมัชชาสหประชาชาติ ซึ่งได้มีข้อมติในปี 1974⁵ ดังนั้นภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติรัฐสมาชิกจึงได้รับอนุญาตให้ใช้กำลังเพื่อป้องกันตนเอง เฉพาะในกรณีที่เป็นการตอบโต้การถูกรุกราน โดยกองกำลังอาวุธเท่านั้น⁶ และในปัจจุบันแนวความคิดเรื่องการป้องกันตนเองนี้มีแนวโน้มว่าจะขยายขอบเขตครอบคลุมไปถึงการทำสงครามเพื่อป้องกัน (Preventive War) ด้วย

ซึ่งการที่จะทำการป้องกันตนเอง โดยเป็นฝ่ายปฏิบัติการณ์ก่อน ด้วยการทำสงครามเพื่อป้องกัน (Preventive War) นั้น ได้มีการวางหลักเกณฑ์ ดังนี้⁷

1. ภัยนั้นจะต้องสามารถคาดการณ์ได้อย่างชัดเจน
2. ภัยนั้นอาจจะเกิดขึ้นในทันทีทันใด
3. ภัยนั้นไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้

ดังปรากฏในสงคราม 6 วัน (Six days War) ระหว่าง อิสราเอล-อาหรับ ในปี 1967 เมื่อฮีบต์ให้สหประชาชาติถอนกำลัง UNEF (The United Nations Emergency Force) ออกจากฉนวนกาซา (Gaza Strip) และคาบสมุทรไซนาย (Sinai Peninsula) และเสริมกำลังทหาร

⁵ UNGA. Res. 3314 (14 December 1974)

⁶ Yoram Dinstein, War, Aggression and Self-Defence, p. 173.

⁷ Ibid, p. 180.

ฮิปปต์ ซึ่งร่วมด้วยทหารจากจอร์แดนและซีเรีย ตลอดแนวพรมแดนอิสราเอล ซึ่งเป็นที่คาดการณ์ได้ว่าอิสราเอลจะถูกโจมตีอย่างแน่นอน อิสราเอลจึงทำการโจมตีฮิปปต์ก่อน ในทางกลับกันในสงครามยมคิปปูร์ (Yom Kippur War) ในเดือนตุลาคม 1973 อันเป็นช่วงวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งชาวอิสราเอลจะถือศีลภาวนา ฮิปปต์และซีเรียได้ใช้กำลังทหารเข้าโจมตีอิสราเอล ทำให้ในช่วงต้นของสงครามอิสราเอลต้องประสบความสูญเสียจำนวนมาก เนื่องจากไม่มีการเตรียมพร้อม ต่อมาในปี 1981 อิสราเอลได้ส่งเครื่องบินรบบินข้ามพรมแดนซีเรียเข้าไปโจมตีโรงปฏิกรณ์นิวเคลียร์ในประเทศอิรัก ซึ่งในขณะนั้นแม้อิรักจะมีท่าที่เป็นปฏิปักษ์กับอิสราเอล แต่ยังมีได้มีการใช้กำลังทหารในความขัดแย้งแต่อย่างใด แต่อิสราเอลเชื่อว่าหากอิรักสามารถพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ได้สำเร็จ อิรักอาจนำอาวุธนิวเคลียร์ทำลายอิสราเอลได้ ซึ่งเป็นภัยคุกคามโดยตรงต่ออิสราเอล ดังนั้นอิสราเอลจึงปฏิบัติการโจมตีอย่างจำกัด เพื่อทำลายความสามารถในการสร้างอาวุธนิวเคลียร์ของอิรักเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม แม้แนวโน้มว่าการทำสงครามเพื่อป้องกัน (Preventive War) นี้ จะได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบัน ซึ่งอาวุธยุทธโธปกรณ์ต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งนี้ในด้านความรวดเร็วรุนแรงของการทำลายเทคโนโลยีในการสงคราม ตลอดจนถึงระยะทำการต่างๆ แต่ก็ยังไม่ถึงขนาดที่จะทำให้สงครามเพื่อป้องกัน (Preventive War) นี้ ได้รับการยอมรับตามกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติแล้ว การใช้กำลังเพื่อการป้องกันตนเอง (Self-Defence) นั้น คงมิได้กรณีเดียวเท่านั้น ตามบทบัญญัติในมาตรา 51 ซึ่งยินยอมให้กระทำในขอบเขตที่จำกัดในขณะที่คณะมนตรีความมั่นคงจะเข้ามาดำเนินการเท่านั้นโดยรัฐผู้ป้องกันตนเองต้องรายงานการปฏิบัติการต่างๆ ให้คณะมนตรีความมั่นคงทราบโดยตลอด

ข) การใช้กำลังร่วมกันภายใต้การดำเนินการของสหประชาชาติ

กฎบัตรสหประชาชาติได้มอบหมายความรับผิดชอบขั้นต้นในการรักษาสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศให้กับคณะมนตรีความมั่นคงตามหมวด 7 กฎบัตรสหประชาชาติในการที่จะตัดสินใจใช้มาตรการต่างๆ จนถึงการใช้กำลังทางทหารที่จะสถาปนาและรักษาสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศในกรณีที่เกิดวิกฤติการณ์อันละเมิดต่อสันติภาพ⁸ โดยเมื่อคณะมนตรีความมั่นคงได้ใช้มาตรการบีบบังคับ ซึ่งไม่ถึงกับเป็นการใช้กำลังตามมาตรา 41 กฎบัตรสหประชาชาติ เพื่อแก้ไขวิกฤติการณ์สันติภาพแล้ว แต่เห็นว่าไม่เป็นการเพียงพอที่จะรักษาหรือสถาปนาสันติภาพได้คณะมนตรีความมั่นคงจึงจะตัดสินใจใช้กำลังบีบบังคับ ตามมาตรา 42 กฎบัตรสหประชาชาติ

"หากคณะมนตรีความมั่นคงพิจารณาเห็นว่า มาตรการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 41 น่าจะไม่เพียงพอหรือได้พิสูจน์แล้วว่าไม่เพียงพอคณะมนตรีก็อาจดำเนินการใช้กำลังทางอากาศ ทางทะเลหรือทางพื้นดินเท่าที่จำเป็น เพื่อธำรงไว้หรือสถาปนากลับคืนมาซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ การดำเนินการเช่นนี้ อาจรวมถึงการแสดงแสนยานุภาพการปิดล้อมและการปฏิบัติการอย่างอื่น โดยกำลังทางอากาศ ทางทะเล หรือทางภาคพื้นดินของบรรดาสมาชิกสหประชาชาติ"

และเพื่อให้การปฏิบัติการตามมาตรการในมาตรา 42 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรา 43 กฎบัตรสหประชาชาติจึงให้มีการจัดทำ

⁸ Leland M. Goodrich, The United Nations in a Changing World, p. 127-128.

ความตกลงระหว่างประเทศขึ้นในบรรดารัฐสมาชิกกับคณะมนตรีความมั่นคงในการที่
จัดเตรียมกำลัง ความช่วยเหลือและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินการ
การตามมาตรา 42 กฎบัตรสหประชาชาติ⁹

"1. เพื่อให้มีส่วนช่วยในการธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และ
ความมั่นคงระหว่างประเทศ สมาชิกทั้งปวงของสหประชาชาติ ยอมรับที่จะจัด
เตรียมกำลังอาวุธ ความช่วยเหลือและการอำนวยความสะดวก รวมทั้งสิทธิใน
การผ่านแดนตามที่จำเป็น.....ให้แก่คณะมนตรีความมั่นคงตามที่คณะมนตรี
ความมั่นคงร้องขอ และเป็นไปตามความตกลงพิเศษฉบับเดียว หรือหลายฉบับ"

โดยผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการใช้กำลังดังกล่าว คือ
คณะกรรมการเสนาธิการทหาร (Military Staff Committee; MSC) ซึ่ง
ประกอบไปด้วยผู้แทนของรัฐสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคง ซึ่งคณะกรรมการ
ดังกล่าวจะรับผิดชอบในด้านการบริหารทางเทคนิคเกี่ยวกับกองกำลังดังกล่าว
ภายใต้อำนาจของคณะมนตรีความมั่นคง¹⁰ โดยในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 1946
คณะมนตรีความมั่นคงได้มอบหมายให้คณะกรรมการเสนาธิการทหาร เตรียม
ร่างความตกลงระหว่างคณะมนตรีความมั่นคงกับรัฐสมาชิกในเรื่องการเตรียม
กองกำลังเพื่อปฏิบัติการในภารกิจของสหประชาชาติ และในวันที่ 13 กุมภาพันธ์
1947 คณะมนตรีความมั่นคงได้มีข้อมติเกี่ยวกับการลดกำลังอาวุธ ซึ่งสหภาพ-
โซเวียตคัดค้าน และคณะมนตรีความมั่นคงได้มอบให้กรรมการเสนาธิการ
ทหารเสนอหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การเกี่ยวกับกองกำลัง
สหประชาชาติ โดยให้เสนอต่อคณะมนตรีความมั่นคงภายในวันที่ 30 เมษายน

⁹ Rebecca M.M. Wallace, International Law,
p. 228.

¹⁰ กฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา 47

1947 และในวันนั้นคณะกรรมการสิทธิการเสนาธิการทหารได้เสนอรายงานโครงสร้างตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งมี 41 ข้อด้วยกัน¹¹ โดยคณะกรรมการความมั่นคงรับหลักการใน 25 ข้อ ส่วนอีก 16 ข้อนั้น ที่ประชุมไม่สามารถตกลงกันได้โดยสหภาพโซเวียตโต้แย้ง 14 ข้อ ฝรั่งเศสโต้แย้ง 5 ข้อ จีนและอังกฤษโต้แย้ง 1 ข้อ ส่วนสหรัฐอเมริกายอมรับทั้งหมดโดยไม่ได้โต้แย้ง ซึ่งสรุปข้อโต้แย้งได้ 3 ประการ คือ¹²

ข้อโต้แย้งประการแรกเกี่ยวกับเรื่องการจัดสรรกำลังทหารของรัฐสมาชิก ซึ่งตามหลักการที่เสนอระบุว่า กองกำลังส่วนใหญ่ที่จะใช้โดยคณะกรรมการความมั่นคง ควรจะมาจากกองกำลังทหารของรัฐสมาชิกถาวรในคณะกรรมการความมั่นคงทางผู้แทนของสหรัฐฯ อังกฤษ ฝรั่งเศส และจีน เห็นว่าการจัดสรรกำลังดังกล่าวอาจจะมี ความแตกต่างกันอย่าง มากก็ได้ เนื่องจากพลังอำนาจทางบก ทางทะเล และทางอากาศ แตกต่าง กันมาก แนวความคิดดังกล่าว เห็นว่าการจัดสรรเช่นนี้ จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพได้ สำหรับผู้แทนของโซเวียต กลับสนับสนุนหลักการแห่งความเท่าเทียมกันอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้ เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการใช้อิทธิพลทางทหารของรัฐสมาชิกถาวรรัฐหนึ่งรัฐใด

ข้อโต้แย้งประการที่สองเป็นข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องฐานทัพบก ฐานทัพเรือ และฐานทัพอากาศ ผู้แทนของทุกรัฐยกเว้นโซเวียต เห็นว่า ความตกลงพิเศษทางทหารจะต้องประกอบด้วยข้อความอันระบุถึงสิทธิในการผ่าน

11 Sydney D. Bailey, The Procedure of the UN Security Council, p. 213-214.

12 สมพงษ์ ชูมาก, องค์การระหว่างประเทศ สันนิบาตชาติ สหประชาชาติ, หน้า 148-149

แดน และระบุงการใช้ฐานทัพที่จำเป็นสำหรับการใช้กำลังทหารปฏิบัติการภายใต้
อำนาจของคณะมนตรีความมั่นคง อำนาจในการควบคุมและการบังคับบัญชาฐานทัพ
เหล่านี้ ยังคงเป็นของรัฐที่กองกำลังสหประชาชาติตั้งฐานทัพอยู่ แต่สำหรับผู้แทน
ของโซเวียตนั้น เห็นว่าความตกลงดังกล่าวไม่จำเป็นต้องระบุข้อความอันเป็นการ
ผูกพันการใช้ฐานทัพ

ข้อโต้แย้งประการที่สามเกี่ยวกับปัญหาสถานะทั่วไปของกอง
กำลังสหประชาชาติ ซึ่งเรื่องนี้ผู้แทนของทุกรัฐยกเว้นโซเวียตเห็นว่ากองกำลัง
สหประชาชาติสามารถที่จะตั้งอยู่ได้ทั่วทุกแห่งซึ่งรัฐที่ยอมมาให้ตั้งมีสิทธิที่จะเข้าไปใน
ฐานที่ตั้งได้ ทั้งนี้เพื่อว่าการปฏิบัติงานอย่างฉับพลันในทุกจุดของโลกของคณะมนตรี
ความมั่นคง จะสามารถดำเนินการได้ทันที แต่สำหรับผู้แทนของโซเวียตเห็นว่า
โดยหลักการแล้วกองกำลังของสหประชาชาติควรจะต้องอยู่เฉพาะในเขตแดนของ
รัฐที่จัดสรรกำลังเท่านั้น การให้กองกำลังสหประชาชาติเข้าไปในดินแดนของรัฐ
อื่น นอกเหนือจากนี้จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสันติภาพระหว่างประเทศ

ข้อโต้แย้งดังกล่าวข้างต้นเป็นข้อโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐาน
และเมื่อไม่สามารถตกลงในปัญหาพื้นฐานดังกล่าวได้ จึงไม่อาจจะมีการเจรจาเพื่อ
หาความตกลงพิเศษทางทหารต่อไปได้ ดังนั้นมาตรา 43 ของกฎบัตร
สหประชาชาติจึงไม่อาจจะนำมาใช้ได้ทางปฏิบัติ ดังนั้นการจัดตั้งกองกำลังรักษา
สันติภาพของสหประชาชาติ เพื่อปฏิบัติการเป็นการถาวร จึงไม่อาจเกิดขึ้นได้
อย่างไรก็ตามกองกำลังที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวยังคงอาจถูกจัดตั้ง และปฏิบัติหน้าที่
ได้เป็นการชั่วคราวหรือเฉพาะกาล¹³ โดยกระทำการภายใต้อำนาจอธิปไตยขององค์กรผู้มี
อำนาจตามกฎหมายสหประชาชาติ ซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป และจาก

13 Rebecca M.M. Wallace, International Law, p.229.

ความล้มเหลวในการจัดตั้งกองกำลังสหประชาชาตินี้ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ในบทบาทของสหประชาชาติ จากความมุ่งหมายที่จะใช้มาตรการร่วมกันในการที่
จะใช้กำลังปฏิบัติการสอดส่องมิให้รัฐสมาชิกกระทำการละเมิดสันติภาพ ไปสู่แนว
ความคิดใหม่ที่จะใช้มาตรการร่วมกันแทรกแซงในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐเพื่อที่จะ
หลีกเลี่ยงการใช้กำลัง อันอาจนำไปสู่การทำลายสันติภาพได้¹⁴

ค) การใช้กำลังภายใต้อำนาจอธิปไตยขององค์การผู้มีอำนาจตามกฎหมาย
สหประชาชาติ

แม้ว่าการใช้กำลังภายใต้การอำนวยการของสหประชาชาติ
โดยตรงนั้นไม่อาจกระทำได้ อันเนื่องมาจากความล้มเหลวในการดำเนินการตาม
มาตรา 43 กฎบัตรสหประชาชาติดังกล่าวไปแล้วก็ตาม แต่การใช้กำลังของ
สหประชาชาติในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศตาม
มาตรา 42 กฎบัตรสหประชาชาติก็ยังคงสามารถกระทำได้โดยกองกำลัง ซึ่งจัด
ตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะโดยความสมัครใจของบรรดารัฐสมาชิก โดยกระทำการ
ภายใต้ความยินยอมขององค์การผู้มีอำนาจในการใช้กำลังตามกฎหมายสหประชาชาติ
ซึ่งจะกล่าวถึงแต่เฉพาะในส่วนของการใช้กำลังภายใต้อำนาจอธิปไตยของ
คณะมนตรีความมั่นคงเท่านั้น

การใช้กำลังของสหประชาชาติภายใต้อำนาจอธิปไตยของ
คณะรัฐมนตรีความมั่นคงอาศัยอำนาจโดยนัยของข้อตกลงเฉพาะกาลเกี่ยวกับ
ความมั่นคง ซึ่งปรากฏในบทบัญญัติ มาตรา 106

¹⁴ Leland M. Goodrich, The United Nations in a
Changing World, p.129.

"ในระหว่างที่ความตกลงพิเศษตั้งที่อ้างถึงใน มาตรา 43 ยังมิได้ใช้บังคับ ซึ่งตามความเห็นของคณะมนตรีความมั่นคง จะช่วยให้คุณสามารถเริ่มปฏิบัติการตามความรับผิดชอบของตนในมาตรา 42 ภาควิธีแห่ง อนุสัญญา 4 ประชาชาติ ซึ่งได้ลงนามกัน ณ กรุงมอสโก ในวันที่ 30 ตุลาคม 1443 และฝรั่งเศสจะปรึกษาหารือซึ่งกันและกันและกับสมาชิกอื่นของสหประชาชาติ ตามโอกาสที่จำเป็นตามบทบัญญัติในวรรค 5 ของอนุสัญญานั้น โดยมุ่งที่จะดำเนินการ ร่วมกันในนามขององค์การเช่นที่อาจจำเป็น เพื่อความมุ่งหมายในการธำรงไว้ซึ่ง สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ"

จากมาตรา 106 นี้ได้ให้อำนาจคณะมนตรี ความมั่นคง โดยรัฐสมาชิกถาวรที่จะดำเนินการร่วมกันในนามของสหประชาชาติ ในการใช้มาตรการเท่าที่จำเป็นในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่าง ประเทศ ซึ่งในการตัดสินใจที่จะกระทำการดังกล่าวนี้ เป็นการตัดสินใจในเรื่อง ที่มิใช่วิธีดำเนินการ (Non-Procedural Matters) จึงจำเป็นต้องได้รับความ เห็นชอบจากสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคงทุกรัฐ¹⁵ ซึ่งหากรัฐคู่กรณีในความ ขัดแย้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศนั้นได้รับการ สนับสนุนจากรัฐสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคงแล้ว การพิจารณาเรื่องดังกล่าว ก็อาจถูกยับยั้ง (Veto) ตามมาตรา 27 ทำให้ความพยายามที่จะใช้มาตรการ ร่วมกันดังกล่าว ต้องไร้ผล¹⁶ ประกอบกับการขัดแย้งในทางอุดมการณ์และในทาง

¹⁵ D.W. Bowett, The Law of International Institutions, p. 37.

¹⁶ Richard A. Falk, Wolfram F. Hanrieder, International Law and Organization, (J.B. Lippincott Company, 1968), p. 217.

ยุทธศาสตร์ระหว่างรัฐสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคงในช่วงสงครามเย็น (Cold War) ทำให้คณะมนตรีความมั่นคง ไม่สามารถที่จะตัดสินใจดำเนินการในการรักษาสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศได้ แม้จะเป็นเพียงแค่การใช้มาตรการบีบบังคับ¹⁷ คงมีแต่ในกรณีสงครามเกาหลี (1950) เมื่อสหภาพโซเวียตสมัครใจไม่เข้าร่วมในการประชุมของคณะมนตรีความมั่นคง ในการพิจารณาปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ไม่มีการใช้สิทธิยับยั้ง (Veto) คณะมนตรีความมั่นคงจึงได้มีข้อมติ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 1950 ให้บรรดารัฐสมาชิกช่วยเหลือสหประชาชาติ เพื่อที่จะบรรลุถึงการที่จะให้เกาหลีเหนือถอนกำลังจากเกาหลีใต้ และข้อมติเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 1950 ให้บรรดารัฐสมาชิกให้ความช่วยเหลือแก่เกาหลีใต้ เท่าที่จำเป็นในการผลักดันกองกำลังผู้รุกรานและสถาปนาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศในภูมิภาค และได้มีข้อมติ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 1950 อนุมัติให้การปฏิบัติต่างๆ ของรัฐสมาชิกตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงข้างต้นนั้นกระทำในนามของสหประชาชาติ (Authorising the use of the United Nations flag) อันเป็นการใช้กำลังบังคับภายใต้อำนาจอธิปไตยของคณะมนตรีความมั่นคง แต่โดยที่การใช้กำลังในลักษณะนี้ กระทำด้วยความสมัครใจของบรรดารัฐสมาชิก จึงไม่อาจจะไว้วางใจในประสิทธิภาพได้¹⁸

1. การจัดตั้งกองกำลังเพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ อิรัก-คูเวต

ในระหว่างที่สหประชาชาติกำลังดำเนินการมาตรการแก้ไขวิกฤตการณ์ อิรัก-คูเวต โดยสันติวิธีอยู่นั้น ชาวคูเวตอารเบียซึ่งมีพรมแดนติดต่อกับคูเวต ก็ได้

¹⁷ Leland M. Goodrich, The United Nations in a Changing World, p. 128.

¹⁸ D.W. Bowett, The Law of International Institutions, p. 41.

เรียกร้องให้บรรดารัฐต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือในการป้องกันชาอูติอารเบีย และประกอบกับคณะมนตรีความมั่นคงได้ตัดสินใจใช้มาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออิรักและได้อนุมัติให้บรรดารัฐต่าง ๆ เข้าร่วมดำเนินการกับคณะมนตรีความมั่นคงได้ ซึ่งรวมถึงการใช้กำลังทางเรืออย่างจำกัด เพื่อสนับสนุนมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจดังกล่าวประกอบกับในขณะนั้นสังคมโลกอยู่ระหว่างการคลี่คลายตัวของสงครามเย็น และการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างสหภาพโซเวียตกับโลกตะวันตก จึงทำให้ข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงได้รับความร่วมมือจากรัฐต่าง ๆ จำนวนมาก

ด้วยเหตุข้างต้นนั้น บรรดารัฐต่าง ๆ ประมาณ 30 รัฐ จึงได้จัดส่งกองกำลังของตนมายังภูมิภาคอ่าวเปอร์เซีย เพื่อปฏิบัติการกึ่งในการคุ้มครองป้องกันชาอูติอารเบียและสนับสนุนมาตรการคว่ำบาตรอิรัก จนกระทั่งคณะมนตรีความมั่นคงได้มีข้อมติที่ 678 เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 1990 ให้ใช้มาตรการต่าง ๆ รวมทั้งการใช้กำลังต่ออิรัก เพื่อให้อิรักยอมปฏิบัติตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับการแก้ไขวิกฤตการณ์นี้ ที่ได้ออกมาก่อนหน้านี้ กองกำลังที่ได้จัดตั้งขึ้นดังกล่าว จึงได้เข้าปฏิบัติการทางทหารต่ออิรัก เพื่อให้เป็นไปตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคง

ดังนั้นในส่วนของการจัดตั้งกองกำลัง เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์อิรัก-คูเวต จะได้ทำการศึกษารายละเอียด 3 ส่วนด้วยกัน คือ

- 1.1 ลักษณะกองกำลังที่จัดตั้งขึ้นก่อนที่สหประชาชาติจะให้การยอมรับ
- 1.2 ลักษณะกองกำลังที่จัดตั้งขึ้นในอาณัติของสหประชาชาติ
- 1.3 กรอบการกระทำการสู้รบของกองกำลังนานาชาติ

1.1 ลักษณะกองกำลังที่จัดตั้งขึ้นก่อนที่สหประชาชาติจะให้

การยอมรับ

จากที่กล่าวมาแล้วนั้น กองกำลังที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวตนี้ ในวาระเริ่มแรกได้จัดตั้งขึ้นจากกองกำลังของรัฐต่างๆ ซึ่งถูกส่งมาโดยการตัดสินใจอย่างอิสระและสมัครใจของรัฐเจ้าของกองกำลังนั้นๆ โดยมีได้เกิดจากความริเริ่มของคณะมนตรีความมั่นคงแต่อย่างใด จนกระทั่งต่อมา คณะมนตรีความมั่นคงได้ตัดสินใจที่จะใช้กำลังในวิกฤติการณ์นี้ กองกำลังนานาชาติที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้วก่อนนั้น จึงได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะมนตรีความมั่นคงมอบหมาย ซึ่งในระยะเวลาก่อนหน้าที่คณะมนตรีความมั่นคงจะมีข้อมติที่ 665 (1990) ให้รัฐสมาชิกใช้กำลังทางเรือร่วมกันอย่างจำกัด เพื่อสนับสนุนมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออิรัก และข้อมติที่ 678 (1990) อนุมัติให้บรรดารัฐสมาชิกร่วมกันใช้กำลังได้เท่าที่จำเป็นในการปลดปล่อยคูเวตจากการยึดครองของอิรักนั้น บรรดารัฐต่าง ๆ ก็ได้จัดส่งกำลังทหารของตนมายังภูมิภาคนี้แล้ว ตามการร้องขอของซาอุดีอาระเบีย¹⁹ ในลักษณะของแนวร่วมเพื่อการป้องกันซาอุดีอาระเบีย โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นแกนนำโดยปฏิบัติการนี้ได้ใช้ชื่อว่า "ปฏิบัติการโล่ทะเลทราย" (Desert Shield) สำหรับสาเหตุที่ทำให้บรรดารัฐต่าง ๆ ช่วยเหลือในการป้องกันซาอุดีอาระเบียนั้นสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. จากการที่อิรักยึดคูเวตได้นั้นทำให้ปริมาณน้ำมันดิบสำรองตกอยู่ในความครอบครองของอิรักถึง 20% ของปริมาณน้ำมันดิบสำรองของโลก และอิรักได้ประกาศนโยบายตลอดมาว่าต้องการให้ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกสูงขึ้น ซึ่งหากอิรักกระทำการดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดความหายนะทางเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรม ซึ่งพึ่งพาน้ำมัน เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และกลุ่ม

¹⁹ The Economist, (18 August 1990), p.31.

ประเทศยุโรปตะวันตก และส่งผลกระทบต่อแผนการปฏิรูประบบเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกด้วย²⁰

2. เพื่อป้องกันขาดดุลการใช้จ่ายจากการรุกรานของอิรัก เพราะหากอิรักบุกยึดขาดดุลการใช้จ่ายได้ จะมีผลให้ปริมาณน้ำมันดิบสำรองของโลก 40% อยู่ในความครอบครองของอิรักทันที²¹ (ปริมาณน้ำมันดิบสำรองของอิรักและคูเวตรวมกันมีประมาณ 20% ของปริมาณน้ำมันดิบสำรองของโลก)

3. เพื่อคุ้มครองพลเมืองของรัฐตนที่ถูกอิรักกักเป็นตัวประกัน ซึ่งมีชาวอังกฤษประมาณ 4,600 คน ชาวสหรัฐอเมริกาประมาณ 3,100 คน และชาวฝรั่งเศสประมาณ 560 คน ถูกกักตัวในอิรักและคูเวต²²

4. ขาดดุลการใช้จ่ายรบกวนให้รัฐต่างๆ เข้าแทรกแซง (Intervention) ต่อวิกฤติการณ์นี้²³ เพราะขาดดุลการใช้จ่ายและบรรดารัฐอาหรับ หวั่นเกรงต่อศักยภาพทางทหารของอิรัก ทั้งที่อิรักเป็นภาคีในสนธิสัญญาไม่รุกรานกันกับขาดดุลการใช้จ่าย²⁴ อยู่แล้ว เนื่องจาก

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างขาดดุลการใช้จ่ายกับอิรัก มีความตึงเครียดมาตั้งแต่ก่อนที่อิรักจะบุกคูเวตแล้ว โดยอิรักกล่าวหาว่าขาดดุลการใช้จ่ายและคูเวตร่วมกันบ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจของอิรัก

20 The Economist, (4 August 1990), p.13.

21 The Economist (25 August 1990), p.11.

22 Ibid, p.27

23 The Economist, (4 August 1990), p.33.

24 Ibid, p.14.

4.2 ซาอูดีอารเบียไม่เชื่อถืออิรัก แม้ว่าจะมีสนธิสัญญาไม่รุกรานกันระหว่างซาอูดีอารเบียกับอิรักก็ตาม เพราะก่อนหน้าที่อิรักจะบุกคูเวตนั้นประธานาธิบดี Saddam Hussein แห่งอิรักได้ให้สัญญากับประธานาธิบดี Hosni Mubarak แห่งอียิปต์ ว่าอิรักไม่มีแผนการที่จะบุกคูเวต²⁵

4.3 ซาอูดีอารเบียมีศักยภาพทางทหารด้อยกว่าอิรักมาก เมื่ออิรักยึดคูเวตได้และส่งกำลังทหารเข้ามาตั้งมั่นในคูเวตจำนวนมาก ซาอูดีอารเบีย ซึ่งมีพรมแดนติดต่อกันคูเวตจึงรู้สึกไม่ปลอดภัย

5. เป็นการใช้มาตรการป้องกันร่วมกัน (Collective Self-Defence) เมื่อรัฐบางรัฐที่ส่งกำลังเข้าร่วมปฏิบัติการในกองกำลังนานาชาตินี้รู้สึกว่ามันถูกคุกคาม โดยเฉพาะกลุ่มประเทศสมาชิกสหประชาชาติความร่วมมือแห่งอ่าว ซึ่งประกอบด้วย ซาอูดีอารเบีย, โอมาน, กาตาร์, สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, บาห์เรน และคูเวต และจากการเป็นมิตรประเทศใกล้ชิดระหว่างซาอูดีอารเบีย คูเวตกับสหรัฐอเมริกา²⁶

ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นได้ว่าการจัดตั้งกองกำลังนานาชาติ ในระยะเวลาที่สหประชาชาติจะยอมรับโดยข้อมติที่มีผลเกี่ยวกับการใช้กำลังในวิกฤตการณ์อิรัก-คูเวตนั้นได้กระทำไปบนพื้นฐานทางกฎหมายระหว่างประเทศ 3 ประการด้วยกัน คือ เพื่อป้องกันซาอูดีอารเบียตามหลักการป้องกันร่วมกัน (Collective Self-Defence) เพื่ออารักขาคนชาติรัฐที่ส่งกอง

²⁵ The Economist, (28 July 1990), p.33.

²⁶ ในปี 1987 สหรัฐอเมริกาได้ให้กำลังทางเรือของตนคุ้มกันเรือบรรทุกน้ำมันของคูเวตขณะเดินทางผ่านช่องแคบฮอร์มุซ ในระหว่างสงครามอิรัก-อิหร่าน ในขณะที่ซาอูดีอารเบียได้รับการไว้วางใจจากสหรัฐอเมริกา โดยขายเครื่องบินรบแบบ F-15 และเครื่องบินเตือนภัยล่วงหน้า แบบ E-3 AWAC ให้ ซึ่งสหรัฐจะขายให้แต่เฉพาะกับมิตรประเทศใกล้ชิดเท่านั้น เช่น อิสราเอล

กำลังที่ถูกกักเป็นตัวประกันในอิรักและคูเวต และเป็นการแทรกแซงด้วยเหตุผลทางด้านมนุษยธรรม ซึ่งอาจอธิบายได้ ดังนี้

1. การจัดตั้งกองกำลังนานาชาติของรัฐต่าง ๆ เพื่อป้องกันชาติอารเบีย เป็นไปตามหลักการป้องกันร่วมกัน (Collective Self-Defence) ซึ่งเป็นการใช้กำลังตามข้อยกเว้นหลักการห้ามใช้กำลัง ซึ่งกฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา 51 ยอมรับให้กระทำได้จนกว่าคณะมนตรีความมั่นคงจะเข้ามาดำเนินการระงับความขัดแย้ง และรักษาสันติภาพในสถานการณ์นั้น²⁷ โดยหลักการป้องกันร่วมกัน (Collective Self-Defence) นี้แตกต่างจากหลักความมั่นคงร่วมกัน (Collective Security) อันเป็นมาตรการหลักที่คณะมนตรีความมั่นคงใช้ในการรักษาสันติภาพ คือการใช้กำลังในลักษณะของการป้องกันร่วมกันนั้น จะกระทำโดยการตัดสินใจอย่างอิสระของรัฐแต่ละรัฐ โดยเอกเทศในการที่จะจัดส่งกองกำลังของตนมาร่วมกับรัฐที่ถูกรุกราน แต่หลักความมั่นคงร่วมกันนั้น การตัดสินใจจัดตั้งกองกำลังมิได้กระทำโดยรัฐเจ้าของกองกำลัง แต่ตัดสินใจโดยองค์การกลาง ซึ่งรัฐนั้น ๆ เป็นภาคีหรือมีพันธกรณีอยู่ด้วย²⁸

ดังนั้นในข้อนี้กองกำลังนานาชาติที่จัดตั้งขึ้นในวิกฤติการณ์นี้ จึงเป็นการจัดตั้งขึ้นภายใต้กรอบของกฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา 51 ตามหลักการป้องกันตนเอง จึงมีสถานภาพเป็นกองกำลังที่จัดตั้งขึ้นโดยชอบตามกฎบัตรสหประชาชาติ

²⁷ L. Oppenheim, International Law: A Treatise, p.156.

²⁸ Yoram Dinstein, War, Aggression and Self-Defence, p.254.

2. การจัดตั้งกองกำลังนานาชาติของรัฐต่าง ๆ เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของพลเมืองรัฐตนที่ถูกกักตัวอยู่ในอิรักและคูเวต การดำเนินการของรัฐต่าง ๆ ในลักษณะนี้ ได้รับการยอมรับตามหลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (Customary International Law) ในเรื่องความรับผิดชอบของรัฐ (State Responsibility) เมื่อรัฐหนึ่งกระทำการอันไม่ชอบต่อกฎหมายระหว่างประเทศ และก่อให้เกิดความเสียหายกับอีกรัฐหนึ่ง ซึ่งในวิกฤตการณ์นี้ อิรักได้กักตัวพลเมืองของรัฐต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส มิให้เดินทางกลับรัฐตน นอกจากนี้อิรักยังได้ส่งบุคคลผู้ถูกกักเป็นตัวประกันนี้ ไปไว้ยังจุดยุทธศาสตร์ต่างๆ ของอิรักที่คาดว่าอาจถูกโจมตีจากกองกำลังนานาชาติเมื่อเกิดการสู้รบ โดยอิรักเรียกแผนการนี้ว่า "ปฏิบัติการโล่คุ้มมนุษย์" (Human Shield) ซึ่งการกระทำของอิรักนี้ เป็นการกระทำที่มิชอบต่อกฎหมายระหว่างประเทศ จึงเท่ากับรัฐเจ้าของสัญชาติพลเมืองที่ถูกกักตัวนั้นได้รับความเสียหาย บรรดารัฐต่าง ๆ เหล่านี้จึงจำเป็นต้องทำการแทรกแซง (Intervention) เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของพลเมืองรัฐตนที่ถูกกักตัวไว้ ซึ่งตามหลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศยินยอมให้กระทำได้ภายใต้เงื่อนไข 3 ประการ คือ²⁹

2.1 เมื่อรัฐที่ถูกแทรกแซงเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ได้ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของรัฐที่ทำการแทรกแซง และองค์การสหประชาชาติก็ไม่สามารถจะให้ความคุ้มครองได้โดยทันที

2.2 มีการคุกคามซึ่งจำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน

²⁹ กรินทร์ ธนเทพ, กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด คุณพินอักษรกิจ, 2528) หน้า 248

2.3 การปฏิบัติการแทรกแซงต้องสมเหตุสมผล
กับความเสียหายที่ได้รับ และต้องหยุดการกระทำเมื่อการคุ้มครอง เป็นผลสำเร็จ
หรือเคลื่อนย้ายพลเมืองออกจากรัฐที่ถูกแทรกแซงหมดสิ้นแล้ว

ดังนั้นการเคลื่อนย้ายกองกำลังของบรรดารัฐต่างๆ
เข้าสู่ภูมิภาคอ่าวเปอร์เซียนี้ จึงเป็นมาตรการแทรกแซง โดยการสร้างบรรยากาศ
กดดันทางการเมืองประการหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือให้พลเมืองรัฐตนได้รับการปล่อยตัว
ให้เดินทางออกจากอิรักและคูเวตได้ ดังนั้นที่รัฐต่าง ๆ นี้ เข้าร่วมจัดตั้งกองกำลัง
นานาชาติในวาระเริ่มแรกด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่ได้รับการยอมรับ
จากกฎหมายระหว่างประเทศ

3. การจัดตั้งกองกำลังนานาชาติ เพื่อการแทรกแซง
โดยเหตุผลทางด้านมนุษยธรรม รัฐที่สนับสนุนเหตุผลนี้คือกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก
โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งให้ความสำคัญด้านมนุษยธรรม เมื่ออิรัก
บุกคูเวตในวันที่ 2 สิงหาคม 1990 และได้ก่อให้เกิดวิกฤติการณ์ผู้อพยพหนีภัย
สงคราม จากการปฏิบัติของกองทหารอิรัก ที่แย่งชิงอาหารและทรัพย์สินจาก
ประชาชนคูเวต การปิดกั้นพรมแดนกับรัฐที่ติดต่อกัน และปฏิเสธให้องค์การบรรเทาทุกข์
เข้าปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะการปฏิบัติต่อเชลยศึกชาวคูเวตและชาวต่างชาติอื่น
ได้ก่อให้เกิดความหวุ่นวิตกแก่รัฐต่าง ๆ ซึ่งมีพลเมืองของตนตกค้างอยู่ในอิรักและ
คูเวต ถึงพฤติกรรมในด้านละเมิดสิทธิมนุษยชนของอิรักในอดีต และเป็นเหตุผลหนึ่ง
ซึ่งสหรัฐอเมริกาใช้อ้างเพื่อส่งกองกำลังไปนภูมิภาคนี้ว่า "สหรัฐอเมริกาส่งทหาร
เข้าสู่สงครามไม่ใช้กระทำเพื่อเงินหรือน้ำมัน แต่กระทำเพื่อสิทธิมนุษยชน" และได้
แสดงออกถึงนโยบายที่ว่า "อิรักเป็นศัตรูต่อมวลมนุษย์" ซึ่งนำไปคณะมนตรีความมั่นคง

ผ่านข้อมติต่าง ๆ เกี่ยวกับวิกฤติการณ์นี้ออกมา 30

จากเหตุผลสนับสนุนสถานภาพทางกฎหมายของกองกำลังนานาชาติที่จัดตั้งขึ้นในวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น จะเห็นว่กองกำลังดังกล่าวได้รับการยอมรับตามกฎหมายระหว่างประเทศ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการป้องกันร่วมกันตามกฎหมายระหว่างประเทศ มาตรา 51 และนอกจากนั้นกองกำลังของบางรัฐ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ยังได้รับการรับรองจากกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องความรับผิดชอบของรัฐ และการแทรกแซงด้วยเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมอีกด้วย

สำหรับการบังคับบัญชา และการควบคุมกองกำลังของรัฐแต่ละรัฐนั้น ในช่วงแรกของวิกฤติการณ์ก่อนการจัดตั้งกองกำลังผสมนานาชาติ บรรดารัฐต่าง ๆ ได้มอบกองกำลังของตนให้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของชาติอารเบีย ซึ่งเป็นรัฐเจ้าของพื้นที่ที่กองกำลังต่างๆ ตั้งอยู่ แต่อำนาจการบังคับบัญชาอย่างแท้จริงของกองกำลังรัฐต่างๆ คงตกอยู่กับผู้บังคับบัญชากองกำลังของแต่ละรัฐ เป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกันเพียงแต่ในระหว่างกองกำลังรัฐต่าง ๆ นั้น คงมีการประสานงานกันในระดับหนึ่ง เพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการโจมตีกันเองโดยความเข้าใจผิด ซึ่งรัฐที่มีกองกำลังขนาดใหญ่เป็นกองกำลังหลักในวิกฤติการณ์นี้คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และชาติอารเบีย ต่างก็ได้มอบอำนาจการบังคับบัญชากองกำลังของตนไว้กับผู้บัญชาการของตน โดยสหรัฐอเมริกาได้ให้ พลเอกนอร์แมน สวาร์ชคอปฟ์ เป็นผู้บัญชาการ อังกฤษ ได้ให้ พลโทเซอร์ปีเตอร์ เดอลา บิลเสียร์ เป็นผู้บัญชาการ และชาติอารเบียได้ให้ เจ้าชายกาหลิบ บิน

30 Peter M. Labonski, Kunal M. Parker, "Human Rights as Rhetoric: The Persian Gulf War and United States Policy Toward Iraq", Havard Human Right Journal, 4 (1991), p. 155-156.

สุดด้าน เป็นผู้บัญชาการ จึงเห็นได้ว่าการบังคับบัญชาและการควบคุมกองกำลังใน
 ขณะที่ยังมิได้กระทำการตามอาณัติของสหประชาชาตินั้น ยังไม่มีเอกภาพใน
 การควบคุมบังคับบัญชาแต่อย่างใด ดังนั้นบทบาทของกองกำลังนานาชาติในระยะ
 เวลาดังกล่าว จึงยังไม่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินมาตรการแก้ไขวิกฤติการณ์นี้
 เท่าใดนัก แต่บทบาทของกองกำลังดังกล่าวจะมีความสำคัญในส่วนของ
 การป้องปรามมิให้ความรุนแรงของวิกฤติการณ์นั้นขยายตัวออกไปมากกว่า

1.2 ลักษณะกองกำลังที่จัดตั้งขึ้นในอาณัติของสหประชาชาติ

จากการที่บรรดารัฐต่างๆ ได้จัดส่งกองกำลังไปรวม
 ปฏิบัติการป้องกันชาอูติอารเบียในตอนเริ่มต้นของวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต โดย
 ได้รับการยอมรับในฐานะเป็นมาตรการป้องกันร่วมกันตามมาตรา 51 กฎบัตร
 สหประชาชาตินั้น เป็นการจัดส่งกองกำลังมาด้วยความสมัครใจและยังไม่มี
 การประสานความร่วมมือระหว่างกองกำลังของรัฐต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อจัดตั้งเป็น
 กองกำลัง ซึ่งมีหน่วยบังคับบัญชาเดียวกันแต่อย่างใด จนกระทั่งสหประชาชาติ
 โดยคณะมนตรีความมั่นคงได้ตัดสินใจออกข้อมติที่ 665 (1990) เมื่อวันที่ 25
 สิงหาคม 1990 อนุมัติให้รัฐสมาชิกใช้กำลังเรือในจำนวนจำกัดได้ เพื่อควบคุมให้
 การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออิรักบังเกิดผลในทางปฏิบัติ จากข้อมตินี้เองอาจถือ
 ได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่แท้จริงของการดำเนินมาตรการของคณะมนตรีความมั่นคงที่
 เป็นผลให้กองกำลังนานาชาติเริ่มปฏิบัติการโดยอยู่ภายใต้อาณัติ
 คณะมนตรีความมั่นคงแทนการปฏิบัติการในฐานะมาตรการป้องกันร่วมกันตาม
 มาตรา 51 กฎบัตรสหประชาชาติ เพราะในข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงที่ 661
 (1990) ที่กำหนดมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออิรักนั้น ข้อมติดังกล่าวได้
 บัญญัติรับรองถึงสิทธิในการป้องกันตนเองตามมาตรา 51 อยู่ อันเป็นการแสดงว่า
 คณะมนตรีความมั่นคงยอมรับว่ายังมีได้ดำเนินการที่จำเป็นเพื่อธำรงไว้ซึ่ง
 สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศเพียงพอที่จะทำให้บรรดารัฐต่างๆ มอบ

สิทธิการป้องกันตนเองไว้ให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะมนตรีความมั่นคงจนกระทั่งคณะมนตรีความมั่นคงมีมติที่ 665 (1990) เป็นการอนุมัติให้กองกำลังนานาชาติใช้กำลังที่จัดตั้งขึ้นได้ภายในกรอบอำนาจที่คณะมนตรีความมั่นคงมอบหมายอย่างจำกัด อันเป็นการคลี่คลายจากสภาพของกองกำลังป้องกันตนเองมาสู่กองกำลังที่ปฏิบัติการภายใต้อำนาจอธิปไตยของชาติ ซึ่งจากมติข้อนี้ สหรัฐอเมริกาเห็นว่า เป็นมาตรการการใช้กำลังในขีดต่ำสุด (Minimum force)³¹

ต่อมาเมื่อคณะมนตรีความมั่นคงมีมติที่ 678 (1990) อนุมัติให้ใช้มาตรการต่างๆ รวมทั้งการใช้กำลังอาวุธในการปลดปล่อยคูเวต³² จึงเป็นการยืนยันชัดเจนว่ากองกำลังนานาชาติ มิได้อยู่ในฐานะของมาตรการป้องกันร่วมกันอีกต่อไป แต่ได้กลายมาเป็นมาตรการการใช้กำลัง ภายใต้อำนาจอธิปไตยของคณะมนตรีความมั่นคง ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติ มาตรา 51 ที่ให้การป้องกันตนเองนั้นสิ้นสุดลงเมื่อคณะมนตรีความมั่นคง เข้ามาทำหน้าที่แทน³³ จึงได้มีการจัดรูปแบบกองกำลังใหม่ในลักษณะของกองกำลังผสมนานาชาติ และพัฒนาการประสานงานจากการประสานงาน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการโจมตีกันเองไปสู่การประสานงานในรูปแบบของการบังคับบัญชา ในลักษณะของหน่วยบัญชาการในรูปแบบกองกำลังผสม โดยได้มอบการบังคับบัญชาของกองกำลังนี้ให้สหรัฐอเมริกาในฐานะที่เป็นรัฐที่มีกองกำลังร่วมในกองกำลังผสมนานาชาติมากที่สุด โดยสหรัฐอเมริกา

³¹ The Economist, (1 September 1990), p.33.

³² Peter M.Labonski, Kunal M.Parker, "Human Rights as Rhetoric : The Persian Gulf War and United States Policy toward Iraq", Havard Human Right Journal, 4 (1991), p.156.

³³ L.Oppenheim, International Law : A Treatise, p.156.

ได้ให้พลเอกคอสิน เพาเวลล์ เป็นประธานเสนาธิการร่วมโดยมีเจ้าชายกาหลิบ บิน สุลต่าน เป็นผู้บัญชาการกองกำลังผสมนานาชาติ ที่ประจำอยู่ในซาอุดีอาระเบีย โดยบัญชาการร่วมกับ พลเอกนอร์แมน ชวาร์ชคอปฟ์ และพลโทเซอร์ ปีเตอร์ เดอ ลาบิลเลียร์

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า การบังคับบัญชา และการควบคุมกองกำลังนานาชาติในวิกฤติการณ์นี้แตกต่างจากการควบคุมบังคับบัญชากองกำลังสหประชาชาติ ซึ่งมาตรา 47 ข้อ 3 กฎบัตรสหประชาชาติ กำหนดให้คณะกรรมการเสนาธิการทหาร (Military Staff Committee) เป็นผู้อำนวยความสะดวกทางยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการใช้กำลังทหาร แต่ในวิกฤติการณ์นี้ คณะกรรมการเสนาธิการทหารมิได้มีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การใช้กำลังแต่อย่างใด ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการที่คณะมนตรีความมั่นคงใช้อำนาจตามหมวด 7 กฎบัตรสหประชาชาติโดยผ่านทางข้อมติที่ 678 นั้น เป็นแต่เพียงการใช้ในลักษณะที่เป็นพื้นฐานทางกฎหมายในการดำเนินการตามหมวด 7 แต่มิได้ใช้อย่างตรงตามเนื้อความของหมวด 7 แต่อย่างใด

อย่างไรก็ดีการบังคับบัญชาและการควบคุมกองกำลังนานาชาติในวิกฤติการณ์นี้ มีลักษณะคล้ายคลึงกับการบังคับบัญชา และควบคุมกองกำลังสหประชาชาติในสงครามเกาหลี ที่มอบให้นายพลดักลาส แมคอาเธอร์ แห่งสหรัฐ-อเมริกา เป็นผู้บัญชาการในฐานะที่เป็นผู้บัญชาการกองกำลังสหรัฐ-อเมริกาที่มีกำลังมากที่สุดในบรรดากองกำลังสหประชาชาติที่ส่งไปครั้งนั้น คงต่างกันที่ผู้บัญชาการทหารของเกาหลี ซึ่งเป็นประเทศที่กองกำลังตั้งอยู่มิได้อยู่ในฐานะเป็นผู้บัญชาการร่วมเหมือนอย่างที่ว่า เจ้าชายกาหลิบ บิน สุลต่าน เป็นผู้บัญชาการร่วมกับพลเอกนอร์แมน ชวาร์ชคอปฟ์ ในวิกฤติการณ์ อิรัก-คูเวต

สำหรับในส่วนของคุณลักษณะของการจัดตั้งกองกำลัง
นานาชาติในวิกฤติการณ์นี้ จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะแตกต่างไปจากการจัดตั้งกองกำลัง
ของสหประชาชาติ เพื่อการบังคับ (Enforcement Action) ซึ่งต้องปฏิบัติตาม
มาตรา 44 และมาตรา 46 กฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งมาตรา 44 บัญญัติว่า

"เมื่อคณะมนตรีความมั่นคง ได้ตัดสินใจที่จะใช้กำลังแล้ว
ก่อนที่จะเรียกร้องให้สมาชิก ซึ่งมิได้มีผู้แทนอยู่ในคณะมนตรีความมั่นคงจัดส่งกำลัง
ทหาร เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อผูกพันที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 43
คณะมนตรีความมั่นคง จะต้องเชิญสมาชิกนั้นให้เข้าร่วมในการตัดสินใจของ
คณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับการใช้หน่วยทหารแห่งกองทัพสมาชิกลนั้น หากสมาชิกล
นั้นประสงค์เช่นนั้น"

และมาตรา 46 บัญญัติว่า

"แผนการสำหรับการใช้กำลังทหาร จัดได้จัดทำโดย
คณะมนตรีความมั่นคงด้วยความช่วยเหลือของคณะกรรมการเสนาธิการทหาร "

แต่การจัดตั้งกองกำลังนานาชาติในวิกฤติการณ์นี้ กระทำ
ด้วยความสมัครใจ และโดยการตัดสินใจอย่างอิสระของแต่ละรัฐ ซึ่งได้กระทำไป
ก่อนหน้านี้ที่คณะมนตรีความมั่นคงจะได้ตัดสินใจที่จะใช้กำลังและมีได้กระทำไปตาม
แผนการใช้กำลังทหารของคณะมนตรีความมั่นคงแต่อย่างใด และเมื่อพิจารณาถึง
สภาพของกองกำลังนี้ ภายหลังจากที่คณะมนตรีความมั่นคงได้มีข้อมติ อนุมัติ
ให้ใช้กำลังได้นั้น จะเห็นได้ว่ากองกำลังนี้ ได้รับอนุมัติจากคณะมนตรีความมั่นคง
ให้ปฏิบัติการตามนัยมาตรา 42 กฎบัตรสหประชาชาติ โดยอาศัยผลของบทเฉพาะ
กาลเกี่ยวกับความมั่นคงตามมาตรา 106 กฎบัตรสหประชาชาติจึงเป็นผลให้กอง

กำลังดังกล่าวเป็นกองกำลังที่กระทำการภายใต้อำนาจของคณะมนตรีความมั่นคง³⁴ แต่มิได้เป็นกองกำลังของสหประชาชาติ³⁵

1.3 กรอบการกระทำการสู้รบของกองกำลังนานาชาติ

คณะมนตรีความมั่นคงได้มีข้อมติที่ 678 (1990 ให้อำนาจ (authorized) แก่บรรดาระัฐสมาชิกในการที่จะดำเนินการทุกวิถีทางให้บรรลุถึง ข้อมติที่ 660 และข้อมติทั้งปวง ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิกฤตการณ์นี้ และสถาปนาและ รักษาสันติภาพในภูมิภาคนี้ โดยให้เวลาอิรักถึงวันที่ 15 มกราคม 1991 เพื่อ ดำเนินการถอนทหารออกจากคูเวต และปฏิบัติตามข้อมติต่าง ๆ ของ คณะมนตรีความมั่นคง ซึ่งในการดำเนินการต่าง ๆ ของบรรดาระัฐสมาชิกตามข้อมตินี้รวมถึงมาตรการการใช้กำลังอาวุธด้วย³⁶ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกนับจากสงคราม เกาหลี (1950) ที่สหประชาชาติมีข้อมติให้ดำเนินการใช้กำลังบังคับต่อผู้ละเมิด สันติภาพซึ่งต่อมาเมื่ออิรักมิได้ปฏิบัติตามข้อมติที่ 678 นี้ จึงได้มีการสู้รบระหว่าง กองกำลังนานาชาติ กับกองทหารอิรัก โดยเริ่มสู้รบเมื่อเวลา 00.50 นาฬิกา

34 ดูรายละเอียดในบทเดียวกัน ข้อ ค. การใช้กำลังภายใต้ อำนาจของคณะมนตรีความมั่นคง

35 ดูรายละเอียดในบทเดียวกัน ข้อ ข. การใช้กำลังร่วมกันภายใต้ การดำเนินการของสหประชาชาติ

36 Peter M. Labonski, Kunal M. Parker, "Human Rights as Rhetoric: The Persian Gulf War and United States Policy Toward Iraq", Harvard Human Right Journal, 4(1991) p.156

ของวันที่ 17 มกราคม 1991 (เวลาท้องถิ่นในอิรัก) และสิ้นสุดการสู้รบในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 1990³⁷ โดยที่อิรักเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ต้องถอนทหารออกจากคูเวต รัฐบาลคูเวตจึงได้คืนแดนคูเวตคืนกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

แม้ว่าในการปฏิบัติการทางทหารของกองกำลังนานาชาตินี้จะกระทำไปภายใต้อาณัติของคณะมนตรีความมั่นคงตามข้อมติที่ 678 (1990) ดังกล่าวก็ตามแต่กองกำลังนานาชาตินี้ยังคงเป็นกองกำลังซึ่งกระทำการไปในนามของรัฐเจ้าของกองกำลังเอง มิได้กระทำในนามของกองกำลังสหประชาชาติ ซึ่งใช้ธงสหประชาชาติ (The United Nations flag) และใช้หมวกสีฟ้า (Blue helmet) แต่อย่างใด ดังนั้นกองกำลังนานาชาติ จึงมิใช่กองกำลังของสหประชาชาติ เป็นแต่เพียงกระทำการไปตามกรอบอำนาจที่คณะมนตรีความมั่นคงมอบหมายเท่านั้น

ตามข้อมติที่ 678 (1990) นั้น มิได้กำหนดกรอบการกระทำการไว้อย่างชัดเจน เป็นแต่เพียงกำหนดเป้าหมายให้บรรลุถึงการปลดปล่อยคูเวต และสถาปนาสันติภาพภายในภูมิภาคเท่านั้น จึงอาจพิจารณาได้ใน 2 ความหมายด้วยกัน คือ

1. ในความหมายอย่างแคบ กรอบอำนาจของกองกำลังนานาชาติตามข้อมติที่ 678 (1990) นั้น จำกัดเพียงการใช้กำลังต่อกำลังทหารอิรักที่ยึดครองคูเวตอยู่เท่านั้น เพราะข้อมติดังกล่าวนี้ ระบุอย่างชัดแจ้งว่าให้บรรลุถึงการถอนทหารอิรักออกไปจากคูเวต ซึ่งโดยนัยตามความหมายนี้ จะสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศปัจจุบัน เพราะแม้

³⁷ New York Times, (17 January 1991), p.1.
Col 2; (28 February 1991) p. 1 Col 6

ว่าอิรักจะเป็นรัฐที่ละเมิดสันติภาพ แต่ที่ปฏิเสธไม่ได้ก็คือ อิรักคงเป็นรัฐหนึ่งในประชาคมโลก และเป็นสมาชิกสหประชาชาติที่มีอธิปไตยสมบูรณ์ จึงควรได้รับการคุ้มครองจากกฎบัตรสหประชาชาติด้วย การที่กองกำลังนานาชาติจะโจมตีเข้าไปยังดินแดนของอิรักนั้น ควรจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติโดยชัดแจ้งจากคณะมนตรีความมั่นคงก่อน เพราะการใช้กำลังในการระงับข้อพิพาทต่างๆ ควรกระทำอย่างเคร่งครัดดังในกรณีสงครามเกาหลี การใช้กำลังของสหประชาชาติคงกระทำได้เพียงได้เส้นขนานที่ 38 เมื่อกองกำลังสหประชาชาติต้องการที่จะรุกรบข้ามเส้นขนานที่ 38 เข้าไปในอาณาเขตเกาหลีเหนือ จึงต้องรอกการอนุมัติจากคณะมนตรีความมั่นคงก่อน ซึ่งในขณะนั้นคณะมนตรีความมั่นคงไม่สามารถพิจารณาปัญหาดังกล่าวได้ จึงโอนเรื่องมาให้สมัชชาพิจารณาแทน เมื่อสมัชชาให้ความยินยอมแล้วกองกำลังสหประชาชาติจึงรุกรบข้ามเส้นขนานที่ 38 เข้าไปในเกาหลีเหนือได้ ดังนั้นเมื่อเริ่มสงครามปลดปล่อยคูเวตในวันที่ 17 มกราคม 1991 เมื่อกองกำลังนานาชาติส่งเครื่องบินรบไปทิ้งระเบิดโจมตีกรุงแบกแดดเมืองหลวงของอิรัก โดยไม่ได้รับการอนุมัติเป็นการเฉพาะจากคณะมนตรีความมั่นคง จึงเป็นการกระทำนอกเหนือจากอำนาจที่ได้รับ กองกำลังนานาชาติจึงควรจะเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับอิรัก และโดยความหมายนี้ เมื่อกองกำลังนานาชาติบังคับให้อิรักถอนกำลังไปจากคูเวตแล้วบรรดาสิทธิเรียกร้องในความเสียหายต่างๆ ที่อิรักได้ก่อให้เกิดขึ้นจากการรุกรานของอิรักนั้น รัฐต่างๆ ชอบที่จะเรียกร้องต่างหากออกไป หรือให้คณะมนตรีความมั่นคงเป็นผู้ตัดสินใจในการดำเนินการ

2. ในความหมายอย่างกว้างการที่คณะมนตรีความมั่นคงให้อำนาจแก่กองกำลังนานาชาติในการที่จะใช้มาตรการเท่าที่จำเป็นในทุกวิถีทางเพื่อบังคับให้อิรักถอนทหารออกไปจากคูเวตนั้น อาจเป็นการมอบหมายบทบาทการใช้กำลังให้เป็นดุลพินิจของกองกำลังนานาชาติโดยตรง โดยการใช้ดุลพินิจของกองกำลังนานาชาติในการใช้กำลังนี้ อาจต้องพิจารณาถึงศักยภาพทางทหารของอิรัก และความเสียหายที่กองกำลังนานาชาติอาจได้รับจากการสู้รบ ซึ่งในที่สุด

กองกำลังนานาชาติ เห็นว่าการที่จะดำเนินการให้บรรลุผลตามข้อมติ
 คณะมนตรีความมั่นคงที่ 678 โดยเร็วที่สุด โดยกองกำลังนานาชาติได้รับความ
 เสียหายน้อยที่สุดต้องทำการตัดขาดการส่งกำลังบำรุงทางทหารจากอิรักที่ส่งมายัง
 กองทหารอิรักในคูเวตเสียก่อนดังนั้นเมื่อการสู้รบเริ่มขึ้น กองกำลังนานาชาติจึง
 ดำเนินการโจมตีอิรักทางอากาศทันที ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่าการโจมตีทางอากาศนี้
 แม้จะเกิดความเสียหายต่อพลเรือนอิรักก็ตาม แต่กองกำลังนานาชาติต้องคำนึงถึง
 ความเสียหาย ซึ่งอาจเกิดขึ้นกับฝ่ายตนอันถือว่าเป็นฝ่ายที่ถูกต้องมากกว่าความ
 เสียหายอันจะเกิดกับรัฐผู้กระทำความผิด ซึ่งหากเป็นไปตามความหมายนี้การใช้กำลัง
 ของกองกำลังนานาชาติย่อมเป็นการกระทำโดยชอบตามกรอบอำนาจที่คณะมนตรี
 ความมั่นคงมอบหมาย

จากการที่กองกำลังนานาชาติปฏิบัติการโจมตีกองทหาร
 อิรัก ทั้งที่ตั้งอยู่ในอิรักและที่ตั้งอยู่ในคูเวต ส่งผลให้สงครามยุติลงอย่างรวดเร็ว
 โดยกองกำลังนานาชาติประสบความสำเร็จน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้มากประกอบกับ
 ประชาคมโลกมิได้มีปฏิกิริยาคัดค้านปฏิบัติการนี้ และการตัดสินใจโจมตีได้รับการ
 ยอมรับจากกองกำลังของรัฐต่าง ๆ ที่รวมกันกองกำลังนานาชาติ จึงเป็นการ
 แสดงให้เห็นถึงการยอมรับจากบรรดารัฐต่าง ๆ ต่อกรอบการกระทำการสู้รบ
 ของกองกำลังนานาชาติว่า เป็นการกระทำภายใต้อำนาจที่ได้รับมอบหมายจาก
 คณะมนตรีความมั่นคง ดังนั้นกรอบการสู้รบของกองกำลังนานาชาติตามที่คณะมนตรี
 ความมั่นคงให้อำนาจไว้ จึงเป็นไปตามความหมายอย่างกว้างดังกล่าวในข้อ 2
 ข้างต้น

2. ประสิทธิภาพของการปฏิบัติการทางทหารในการรักษาสันติภาพในวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต

การปฏิบัติการทางทหารในการรักษาสันติภาพ ในวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต นี้ เป็นมาตรการการใช้กำลังบังคับ (Enforcement Action) ซึ่งกองกำลังนานาชาติปฏิบัติการภายใต้กรอบอำนาจที่คณะมนตรีความมั่นคงมอบหมายตามข้อมติที่ 678(1990) ซึ่งในส่วนนี้แยกวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพของมาตรการใน 2 ประการคือ ในการรักษาสันติภาพและแก้ไขวิกฤติการณ์นี้ และผลในทางกฎหมายระหว่างประเทศ

2.1 ประสิทธิภาพในการรักษาสันติภาพและแก้ไขวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต

กองกำลังนานาชาติเริ่มปฏิบัติการโจมตีทางอากาศต่ออิรักและกองทหารอิรักในคูเวต เมื่อเวลา 00.50 นาฬิกาของวันที่ 17 มกราคม 1991 (เวลาที่ท้องถิ่นในอิรัก) จนกระทั่งวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 1991 อันเป็นวันที่ 39 ของสงคราม จึงได้มีการปฏิบัติการทางทหารทางภาคพื้นดิน และสามารถเข้ายึดคูเวตคืนจากอิรักได้ทั้งประเทศในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 1991 อันเป็นวันที่ 42 ของสงคราม และยุติการสู้รบโดยเด็ดขาดเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 1991³⁸ อันเป็นการแสดงให้เห็นว่า กองกำลังนานาชาติสามารถปฏิบัติตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงที่ 678(1990) ได้อย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุถึงการบังคับให้อิรักต้องถอนทหารออกไปจากคูเวต ตามข้อมติที่ 660(1990) ได้ และคูเวตได้รับดินแดนกลับคืนมาดังเดิม ซึ่งอาจวิเคราะห์ถึงความสำเร็จในการปฏิบัติการทางทหารครั้งนี้ ได้ดังนี้

1. จากความร่วมมือของบรรดาชาติมหาอำนาจต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส สหภาพโซเวียต เป็นต้น เป็นผลให้อิรักต้องถูกโดดเดี่ยวในการสู้รบ ประกอบกับชาติมหาอำนาจส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์และเทคโนโลยีในการทำสงคราม จำหน่ายในตลาดอาวุธโลก ซึ่งอาวุธและเทคโนโลยีทางด้านสงครามที่อิรักใช้ส่วนใหญ่มาจากรัฐต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อรัฐเหล่านี้เป็นฝ่ายตรงข้ามในการสู้รบกับอิรัก จึงทำให้อิรักต้องขาดแคลนการส่งกำลังบำรุงอาวุธต่าง ๆ ทำให้อิรักไม่อาจใช้อาวุธที่มีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากเทคโนโลยีที่เหนือกว่าของกองกำลังนานาชาติ ซึ่งใช้เทคโนโลยีเหล่านี้เข้าช่วยเหลือนการสู้รบไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีในการสื่อสาร ทางด้านอาวุธต่าง ๆ

3. ขวัญและกำลังใจที่เหนือกว่าของกองกำลังนานาชาติ ซึ่งมีความเชื่อมั่นว่าเป็นฝ่ายที่ถูกต้องและการได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากบรรดารัฐสมาชิกในการสู้รบ ซึ่งต่างกับทหารอิรักซึ่งต้องสู้รบอย่างโดดเดี่ยวท่ามกลางความขาดแคลนต่างๆ ไม่ว่าจะอาหาร อาวุธ ฯลฯ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการใช้มาตรการบีบบังคับทางเศรษฐกิจของคณะมนตรีความมั่นคง

2.2 ผลในทางกฎหมายระหว่างประเทศ

ผลจากการสู้รบระหว่างกองกำลังนานาชาติ ซึ่งกระทำการตามกรอบอำนาจที่คณะมนตรีความมั่นคงมอบหมายกับอิรักซึ่งเป็นผู้ละเมิดสันติภาพนั้น สิ้นสุดลงด้วยการพ่ายแพ้ของอิรักและคูเวตกลับมามีบูรณภาพเหนือดินแดนของตนอีกครั้งหนึ่งซึ่งจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ได้ส่งผลในทางกฎหมายระหว่างประเทศคือ

1. สงครามครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงระบบความมั่นคงร่วมกัน (Collective Security) ซึ่งวางฐานอยู่บนความร่วมมือของชาติมหาอำนาจซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการที่จะร่วมมือกันในทางอุดมการณ์และผลประโยชน์

ของมหาอำนาจอันอาจนำไปสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและผลประโยชน์แห่งมวลมนุษย์ร่วมกัน³⁹

2. สหประชาชาติกลับมาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการยอมรับว่าแต่ก่อน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความเกรงกลัว การที่ประเทศที่มีอำนาจเหนือกว่าจะกลืนประเทศเล็กกว่า

3. คณะมนตรีความมั่นคงเป็นศูนย์รวมที่ทำให้บรรดารัฐสมาชิกร่วมมือกัน โดยจากการที่ทุกข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงยืนยันหลักการที่ทำให้อิรักถอนทหารโดยปราศจากเงื่อนไขออกจากคูเวตนั้นได้แสดงให้เห็นว่าการกระทำสงครามนั้นมิได้เป็นเพียงสิ่งต้องห้ามตามกฎหมายระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่บรรดารัฐทั้งปวงในประชาคมโลกยืนยันเห็นพ้องร่วมกันว่าเป็นสิ่งต้องห้าม นั่นคือ อาจเรียกได้ว่าเป็นเจตนารมณ์ของประชารัฐ

4. จากสงครามนี้ได้ยุติข้อพิพาทเรื่องพรมแดนระหว่างอิรักและคูเวต ซึ่งไม่ได้รับการยอมรับในขณะก่อนสงครามอย่างเด็ดขาด โดยทั้งอิรักและคูเวตได้ยอมรับพรมแดนที่ได้รับการยืนยันหลังสงครามนี้อย่างไม่มีเงื่อนไข⁴⁰

การปฏิบัติต่อเชลยศึกในวิกฤติการณ์ อิรัก-คูเวตตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

จากหลักการและความสำคัญของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศดังกล่าวแล้วพอสังเขปในตอนท้ายของบทที่ 3 ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในปัจจุบันที่นำมาใช้บังคับในเรื่องเกี่ยวกับ

³⁹ Ranko Petkovic, "After the Gulf-War-What?", Review of International Affairs, 982 (5 March 1991), p.3-5.

⁴⁰ Zivojin Jazic, "Development in the Gulf : A New Chance. of the United Nations", Review of International Affairs, 986 (5 May 1991) p.8.

เชลยศึกคือ อนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยการปฏิบัติต่อเชลยศึก ฉบับลงวันที่ 12 สิงหาคม 1949 (The Geneva Convention Relative To The Prisoners of War, 1949) ซึ่งมีหลักการสำคัญว่า รัฐผู้จับกุมเชลยศึกจะต้องมีความรับผิดชอบที่จะปฏิบัติต่อเชลยศึกด้วยความเคารพในหลักมนุษยธรรมตลอดเวลา

โดยหลักทั่วไปแล้ว เชลยศึก (Prisoners of War, POWs) หมายถึงพลรบผู้ซึ่งตกอยู่ภายใต้อำนาจของภาคีฝ่ายศัตรู⁴¹

อนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยการปฏิบัติต่อเชลยศึก ฉบับลงวันที่ 12 สิงหาคม 1949 ได้ให้ความหมายของเชลยศึกไว้ในมาตรา 4 ดังนี้

"ก. เชลยศึก ตามความหมายแห่งอนุสัญญาฉบับนี้ได้แก่บุคคลประเภทหนึ่งประเภทใดดังต่อไปนี้ ซึ่งได้ตกอยู่ในอำนาจของฝ่ายศัตรู คือ

(1) ผู้สังกัดในกองทัพของภาคีคู่พิพาท รวมทั้งผู้สังกัดในมิลิเซียหรือหน่วยอาสาสมัคร ซึ่งเป็นส่วนของกองทัพเหล่านี้

(2) ผู้สังกัดในมิลิเซีย และผู้สังกัดหน่วยอาสาสมัครอื่นใด รวมทั้งผู้สังกัดในขบวนต่อต้านที่ได้จัดขึ้นโดยมีระเบียบ ซึ่งเป็นของภาคีคู่พิพาทและปฏิบัติการอยู่ภายในหรือภายนอกอาณาเขตของตนเอง แม้ว่าอาณาเขตนั้นจะถูกยึดครองอยู่ก็ตาม หากว่ามิลิเซียหรือหน่วยอาสาสมัครรวมทั้งขบวนต่อต้านที่ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีระเบียบเหล่านี้ ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ คือ

⁴¹ Frederic De Mulinen, Handbook on The Law of War for ARMED Forces (Geneva : International Committee of The Red Cross, 1987. p.8.

(ก) มีผู้บัญชาสั่งการอันเป็นบุคคลที่รับผิดชอบ
สำหรับผู้ใต้บังคับบัญชา

(ข) มีเครื่องหมายที่กำหนดไว้เด่นชัดสามารถ
จะเห็นได้ในระยะไกล

(ค) ถืออาวุธโดยเปิดเผย

(ง) ปฏิบัติการตามกฎหมายและประเพณีการสงคราม

(3) ผู้สังกัดในกองทัพประจำ ซึ่งมีความสวามิภักดิ์ต่อ
รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ที่มิได้รับการรับรองจากประเทศที่กักคุม

(4) บุคคลที่ร่วมอยู่แต่มิได้สังกัดอยู่ในกองทัพนั้น
โดยตรง เช่นพนักงานพลเรือนที่สังกัดอยู่ในพวกตนประจำอากาศยานทหาร ผู้สื่อ
ข่าวสงคราม ผู้รับเหมาส่งเสบียง ผู้สังกัดหน่วยกรรมการหรือในบริการต่าง ๆ
ที่รับผิดชอบต่อสวัสดิภาพของกองทัพ หากว่าบุคคลเหล่านี้ได้รับอนุมัติจากกองทัพ
ที่ตนได้ร่วมอยู่โดยกองทัพนั้นออกบัตรประจำตัว ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับแบบที่ได้
ผนวกไว้

(5) บรรดาบุคคลประจำเรือ รวมทั้งนายเรือ
คนนำร่องและผู้ฝึกหัดงานของเรือพาณิชย์ และคนประจำอากาศยานพลเรือนของ
ภาคีคู่พิพาท ซึ่งไม่ได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติที่อนุเคราะห์ดีกว่านี้ตามบทบัญญัติ
อื่นแห่งกฎหมายระหว่างประเทศ

(6) พลเมืองในอาณาเขตที่ได้ถูกยึดครอง ซึ่งเมื่อ
ศัตรูประชิดเข้ามาได้สมัครใจเข้าจับอาวุธต่อต้านกองทหารที่บุกเข้ามานั้น โดยไม่
มีเวลาจัดรวมกันเข้าเป็นหน่วยกองทหารประจำ หากว่าบุคคลเหล่านี้ถืออาวุธโดย
เปิดเผย และเคารพต่อกฎและประเพณีการสงคราม

ข. โดยนัยเดียวกันบุคคลต่อไปนี้จะต้องได้รับการปฏิบัติฐาน
เป็นเชลยศึกตามอนุสัญญาฉบับนี้ คือ

(1) บุคคลที่สังกัดอยู่หรือเคยสังกัดอยู่ในกองทัพของ ประเทศที่ถูกยึดครอง หากว่าประเทศที่ยึดครองพิจารณาเห็นจำเป็นที่จะต้อง กักกันไว้ โดยเหตุผลแห่งความสวามิภักดิ์ เช่นว่านั้น แม้ว่าแต่เดิมจะได้เคยปลด ปลอยบุคคลเหล่านี้ไว้ในขณะที่การสู้รบกำลังดำเนินอยู่ภายนอกอาณาเขตที่ประเทศ นั้นทำการยึดครองก็ตามโดยเฉพาอย่างยิ่งในเมื่อบุคคล เช่นว่านี้ได้พยายามที่จะ เข้าร่วมในกองทัพที่ตนสังกัด ซึ่งกำลังทำการต่อสู้อยู่แต่ไม่สามารถเข้าร่วมได้ หรือในเมื่อบุคคลเหล่านี้ ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกตัวเพื่อทำการกักกัน

(2) บุคคลประเภทหนึ่งประเภทใดที่ได้ระบุไว้ในข้อนี้ ซึ่งประเทศที่เป็นกลางหรือประเทศที่มิได้เป็นฝ่ายในสงครามได้รับเข้าไว้ใน อาณาเขตของตน และเป็นบุคคลซึ่งประเทศเหล่านี้จะต้องกักกันไว้ตามกฎหมาย ระหว่างประเทศ ทั้งนี้โดยไม่เป็นผลเสียต่อการปฏิบัติที่อนุเคราะห์ดีกว่าซึ่ง ประเทศเหล่านี้อาจจะเลือกอำนาจให้ และโดยยกเว้นข้อ 8, 10, 15, 30 วรรค 5, 58 ถึง 67, 92, 126 และข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเทศที่คุ้มครอง ในเมื่อมี ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างภาคีคู่พิพาทกับประเทศที่เป็นกลางหรือประเทศที่ มิได้เป็นฝ่ายในสงครามที่เกี่ยวข้องด้วย เมื่อมีความสัมพันธ์ทางการทูตเช่นนี้แล้ว ภาคีคู่พิพาทซึ่งบุคคลเหล่านี้สังกัดอยู่จะต้องได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของ ประเทศที่คุ้มครองต่อบุคคลเหล่านี้ได้ ดังที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้โดยไม่เป็น ผลเสียต่อหน้าที่ ซึ่งภาคีเหล่านี้ปฏิบัติอยู่เป็นปกติตามธรรมเนียมทางการทูต และกงสุล และตามสนธิสัญญาต่าง ๆ

ค. ข้อนี้จะไม่กระทบกระเทือนแต่อย่างใดถึงฐานะของ พนักงานแพทย์และอนุศาสนาจารย์ดังที่ได้บัญญัติไว้ในข้อ 13 แห่งอนุสัญญาฉบับนี้"

ในวิฤตการณ์อิรัก-คูเวตนี้ กองกำลังนานาชาติภายใต้อาณัติ ของคณะมนตรีความมั่นคงได้ทำการสู้รบกับกองทหารอิรักโดยทั้งสองฝ่ายต่างก็ได้ จับกุมพลรบของฝ่ายตรงข้ามไว้ได้ บรรดาพลรบผู้ถูกจับกุมเหล่านี้จึง เป็นผู้ที่มี

สถานภาพเฉลยศึกตามข้อบทแห่งอนุสัญญาที่ตั้งกล่าวข้างต้น ซึ่งจะต้องได้รับการปฏิบัติจากฝ่ายผู้จับกุมอย่างมีมนุษยธรรมตามอนุสัญญา ว่าด้วยการปฏิบัติต่อเฉลยศึก 1949 นี้ ซึ่งในส่วนนี้จะทำการศึกษาน 3 หัวข้อ คือ

1. การปฏิบัติต่อเฉลยศึกโดยกองกำลังนานาชาติ
2. การปฏิบัติต่อเฉลยศึกโดยอิรัก
3. อุปสรรคในการบังคับใช้อนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยการปฏิบัติต่อเฉลยศึกในวิกฤติการณ์นี้

ปฏิบัติต่อเฉลยศึกในวิกฤติการณ์นี้

1. การปฏิบัติต่อเฉลยศึกโดยกองกำลังนานาชาติ

สถานการณ์เกี่ยวกับเฉลยศึกชาวอิรักที่ถูกจับกุมโดยกองกำลังนานาชาติระหว่างการสู้รบพอจ๊านแนกได้ดังนี้

วันที่ 24 มกราคม 1991 กองกำลังนานาชาติได้สู้รบกับกองกำลังอิรักบนเกาะแห่งหนึ่ง ซึ่งไม่เปิดเผยชื่อบริเวณนอกชายฝั่งคูเวตโดยกองกำลังนานาชาติเป็นฝ่ายชนะ และจับกุมทหารอิรักเป็นเฉลยศึกได้ 51 คน⁴²

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 1991 ทางกาชาดอิตาลีเปิดเผยแถลงว่าทหารอิรักถูกจับเป็นเฉลยจำนวนประมาณ 400 คน จากการรบชิงเมืองคาสี⁴³

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 1991 กองกำลังนานาชาติเข้ายึดเมืองคูเวตซิตี เมืองหลวงของคูเวตคืนจากอิรักได้ จากการรบครั้งนี้ทหารอิรักถูกจับเป็นเฉลยประมาณ 20,000 คน

42 "จับตาสถานการณ์วันต่อวัน สัปดาห์ที่สองสงครามอ่าวเปอร์เซีย", มติชนสุดสัปดาห์ 11(10 กุมภาพันธ์ 2534) หน้า 63

43 "จับตาสถานการณ์วันต่อวัน สัปดาห์ที่สามสงครามอ่าวเปอร์เซีย", มติชนสุดสัปดาห์ 11(17 กุมภาพันธ์ 2534) หน้า 63

การปฏิบัติต่อเชลยศึกอิรักที่ถูกจับกุมนั้น กองกำลัง

นานาชาติได้ปฏิบัติตามหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศตามอนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยการปฏิบัติต่อเชลยศึก 1949 อย่างเคร่งครัดดังเช่น ใ้การรักษาพยาบาล เชลยศึกผู้เจ็บป่วยจากการสู้รบโดยรักษาในโรงพยาบาลของชาอูดีอารเบียและได้อุญญาให้คณะกรรมการกาชาดสากลเข้าตรวจเยี่ยมเชลยศึกดังกล่าวได้⁴⁴ ซึ่งเป็นการเคารพปฏิบัติตามอนุสัญญานี้ ตามมาตรา 9 กล่าวคือ

"บทบัญญัติต่าง ๆ แห่งอนุสัญญานี้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติทางมนุษยธรรมซึ่งคณะกรรมการกาชาดสากล หรือองค์การมนุษยธรรมอื่นใดที่ไม่ล่าเอียงทางฝ่ายใดที่รับจะกระทำเพื่อคุ้มครองผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วยไข้ และผู้ซึ่งเรืออัปปาง พนักงานแพทย์และอนุศาสนาจารย์ และเพื่อบรรเทาทุกข์แก่บุคคลเหล่านั้น โดยได้รับความยินยอมของภาคีคู่พิพาทที่เกี่ยวข้อง"

จากการยอมรับปฏิบัติตามอนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยการปฏิบัติต่อเชลยศึก โดยกองกำลังนานาชาตินั้น สามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุได้สองประการด้วยกัน คือ

ประการแรก สืบเนื่องจากคุณค่าของตัวอนุสัญญานั้น เองในฐานะที่เป็นกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งทุกรัฐได้ยอมรับอยู่แล้วว่า คุณค่าหรือคุณธรรมของมนุษยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งสมควรที่จะยอมรับปฏิบัติ ดังนั้นการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้ จึงเกิดจากเจตนาารมณ์ของแต่ละรัฐเองที่จะร่วมกันปฏิบัติโดยสมัครใจ

ประการที่สอง สืบเนื่องจากกองกำลังนานาชาตินี้ ได้ทำการสู้รบโดยการอนุญาตของคณะมนตรีความมั่นคง จึงจำเป็นต้องยอมรับปฏิบัติตามอนุสัญญานี้

⁴⁴ Jill Smolowe, "Iraq's Horror Picture Show", Time 4 (February 1991), p.37.

2. การปฏิบัติต่อเชลยศึกโดยอิรัก

สถานการณ์เกี่ยวกับเชลยศึกซึ่งถูกจับกุมโดยอิรัก

ระหว่างการสู้รบนั้น กล่าวได้ว่าไม่ได้รับปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมตามอนุสัญญา ทั้งนี้ เพราะอิรักได้ประกาศว่าจะใช้เชลยศึกเป็นโล่คุ้มมนุษย์ป้องกันการโจมตีทางอากาศ จากกองกำลังนาซาติ⁴⁵ ซึ่งขัดต่ออนุสัญญามาตรา 13 ที่กำหนดให้เชลยศึกจะต้องได้รับผลปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมในทุกโอกาส การกระทำหรือการละเว้นใด ๆ อันมิชอบด้วยกฎหมายของประเทศที่กักคุมซึ่งก่อให้เกิดการตายหรือเป็นอันตรายร้ายแรงต่ออนามัยของเชลยศึกที่อยู่ในความควบคุมนั้น เป็นการต้องห้ามและให้ถือว่าการละเมิดอนุสัญญาฉบับนี้อย่างร้ายแรงด้วย และจากการที่อิรักนำตัวเชลยศึกที่ถูกจับกุมเดินประจานไปตามถนนในกรุงแบกแดดนั้นก็เป็นการละเมิดต่อมาตรา 14 แห่งอนุสัญญาซึ่งกำหนดว่า ไม่ว่าในพฤติการณ์ใด ๆ เชลยศึกมีสิทธิที่จะได้รับความเคารพในตัวตนและเกียรติยศ นอกจากนี้อิรักยังได้นำตัวเชลยศึกออกสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ในลักษณะที่เป็นปฏิบัติการต่อการกระทำของเชลยศึกในการรบและเป็นต่อกองทัพซึ่งเชลยศึกสังกัดอยู่ ซึ่งเชลยศึกจำยอมกระทำเพราะถูกทารุณกรรม เนื่องจากสภาพร่างกายของเชลยศึกมีร่องรอยการถูกทารุณกรรมปรากฏอยู่ประกอบกับการที่อิรักไม่ยินยอมอนุญาตให้คณะกรรมการกาชาดสากลเข้าทำการตรวจสอบและเยี่ยมเยียนเชลยศึกที่ถูกควบคุมตัว⁴⁶ การกระทำของอิรักดังกล่าวจึงเป็นการละเมิดอนุสัญญาในมาตรา 17 ที่ห้ามการทรมานเชลยศึกทั้งทางร่างกายและจิตใจ หรือการบังคับในรูปแบบใด ๆ เพื่อต้องการข้อความจากเชลยศึก

45 "จับตาสถานการณ์วันต่อวัน สัปดาห์แรกสงครามอ่าวเปอร์เซีย", มติชนสุดสัปดาห์ 11(3 กุมภาพันธ์ 2534) หน้า 63

46 Tom Mathews and Others, "Torture and Torment" Newsweek (4 February 1991) p.33

3. อุปสรรคในการบังคับใช้อนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยการปฏิบัติต่อเชลยศึก 1949 ในวิกฤติการณ์

เนื่องจากคณะกรรมการกาชาดสากลซึ่งมีบทบาทในการดูแลให้คู่พิพาทปฏิบัติต่อเชลยศึกอย่างมีมนุษยธรรม ไม่มีอำนาจในทางพฤตินัยที่จะกระทำการบังคับให้ผู้เป็นฝ่ายพิพาทปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ได้บัญญัติไว้ในอนุสัญญา การที่จะปฏิบัติตามอนุสัญญาหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของคู่พิพาท

ดังนั้น เมื่ออิรักไม่ยอมรับปฏิบัติต่อเชลยศึกตามอนุสัญญา เชลยศึกเหล่านั้นจึงต้องทนทุกข์โดยไม่ได้รับความช่วยเหลือแต่อย่างใด จนกระทั่งการสู้รบสิ้นสุดลง เชลยศึกเหล่านั้นจึงได้รับการปลดปล่อย